

กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลบ้านนา

PM : แนวทางการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

รหัส PM-NUR-002

วันที่มีผลบังคับใช้/วันที่ออกเอกสารครั้งแรก แก้ไขครั้งที่ 2 : วันที่ 8/พฤษภาคม/2567

ผู้จัดทำ

(นายบุญชู กันบัวลา)

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

8 พฤษภาคม 2567

ผู้อนุมัติ

(นางสาวพรลภัส เขียวชาญนิธิกิจ)

หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล

8 พฤษภาคม 2567

การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับผิดชอบและพนักงานเปลมีความรู้ ความสามารถในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้พนักงานเปล สามารถประเมินการใช้รถนั่ง เพลนอน ตามลักษณะการเจ็บป่วยของใช้บริการได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธีมีคุณภาพ
3. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ และพนักงานเปล รับรู้และเข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยเป็นไปในแนวเดียวกัน
4. เพื่อการติดต่อประสานงานการงานเคลื่อนย้ายผู้ป่วยของพนักงานเปลไปยังแผนกหรือหน่วยงานต่างๆ ภายในโรงพยาบาล ได้รับการประสานงานที่ดีตามแนวทางการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
5. เพื่อความพึงพอใจของผู้ป่วยและญาติในการให้บริการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ตั้งแต่แรกรับผู้ป่วยจนสิ้นสุดการรับบริการจากโรงพยาบาล
6. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือปฏิบัติการในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยของโรงพยาบาลบ้านนา

ขั้นตอนการปฏิบัติการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

1. การเตรียมความพร้อมของพนักงานเปลก่อนปฏิบัติงาน

1.1 การแต่งกาย พนักงานเปลต้องแต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย ตามระเบียบของทางโรงพยาบาลบ้านนากำหนด

1.2 พร้อมให้บริการผู้ป่วยตลอดระยะเวลาที่ขึ้นปฏิบัติงานด้วยกิริยา ท่าทางสุภาพเรียบร้อย พุดจาสุภาพ อารมณ์ และจิตใจดี

2. ขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเปล

2.1 ควรขึ้นปฏิบัติงานก่อนเวลาทำงานอย่างน้อย 15 นาที

2.2 จัดให้มีการรับ-ส่งเวร ก่อนเปลี่ยนเวรทุกครั้ง ทั้งก่อนขึ้น และก่อนลงเวร

2.3 ตรวจสอบอุปกรณ์ สิ่งของที่รับผิดชอบและที่ได้รับมอบหมายลงในสมุดบันทึกสิ่งของกรณีมีวัสดุอุปกรณ์ รถนั่ง เปลนอน ขารุดเสียหาย ให้แจ้งหัวหน้างานอุบัติเหตุฉุกเฉินเพื่อดำเนินการต่อไป

2.4 ทำความสะอาด รถนั่ง เปลนอน พื้นที่ที่รับผิดชอบให้สะอาด เป็นระเบียบก่อนปฏิบัติงานและดูแลรักษาความสะอาด ตลอดระยะเวลาปฏิบัติงาน

2.5 ขณะปฏิบัติงาน พนักงานเปลต้องให้ความสนใจ และกระตือรือร้นต่อการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการตลอดเวลา ตลอดจนให้การดูแลเอาใจใส่เรื่องความปลอดภัยร่วมด้วย ได้แก่

2.5.1 ขณะมีรถนำผู้ป่วย หรือผู้บาดเจ็บถึงโรงพยาบาล พนักงานเปลต้องรีบไปที่รถทันทีเพื่อประเมินอาการผู้ป่วยและควรเคลื่อนย้ายผู้ป่วยด้วยวิธีการใด

2.5.2 กล่าวคำทักทายแก่ผู้ป่วยหรือญาติ พร้อมสอบถามอาการสำคัญของผู้ป่วยเพื่อประเมินผู้ป่วยว่าควรใช้บริการแผนกใดของโรงพยาบาล

2.5.3 เคลื่อนย้ายผู้ป่วยตามหลักการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปยังแผนกต่างๆตามลักษณะอาการของผู้ป่วย

2.5.4 แจ้งญาติให้ไปทำประวัติการเจ็บป่วยที่ประชาสัมพันธ์ หรือถ้าไม่สามารถบอกประวัติผู้ป่วยได้ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทำบัตรที่จุดประชาสัมพันธ์ เพื่อมาซักประวัติการเจ็บป่วย ณ แผนกที่ผู้ป่วยใช้บริการ

2.5.5 เมื่อให้บริการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยจนสิ้นสุดภารกิจแล้ว ให้นำรถนั่ง หรือเปลนอนกลับสู่ตำแหน่งเดิมพร้อมทั้งตรวจสอบ ความเรียบร้อย ความสะอาด เพื่อให้สามารถใช้งานได้ทันที

2.5.6 หลังให้บริการเรียบร้อยแล้วพนักงานเปลพบปัญหา หรืออุปสรรคเกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดกับผู้ร่วมงาน หรือผู้ใช้บริการ ให้แจ้งแก่หัวหน้างานอุบัติเหตุฉุกเฉินทันที เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป

2.6 ลงบันทึกรายงานการปฏิบัติงานลงในแบบฟอร์มการบันทึกรายงาน และตรวจสอบความเรียบร้อยอีกครั้งก่อนส่งเวรต่อ แก่พนักงานเปลเวรต่อไป

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยพอสั่งเขป ดังนี้

ในเวลาราชการ

พิจารณาการใช้อุปกรณ์ในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยพอสั่งเขป ดังนี้

ลักษณะการเจ็บป่วย	ชนิดของอุปกรณ์ในการเคลื่อนย้าย	แผนกนำส่งผู้ป่วย
1.อาการปวดท้อง ท้องเสียเล็กน้อย	- รถนั่ง	- แผนกผู้ป่วยนอก
2.ผู้สูงอายุมาตรวจตามแพทย์นัด/เจาะเลือด/คลินิกเฉพาะโรค	- รถนั่ง	- แผนกผู้ป่วยนอก
3.ผู้ป่วยเคลื่อนไหวร่างกายไม่สะดวก	- รถนั่ง	- แผนกผู้ป่วยนอก
4.ผู้ป่วยเหนื่อยหอบเล็กน้อย	- รถนั่ง	- แผนกผู้ป่วยนอก

ลักษณะการเจ็บป่วย	ชนิดของอุปกรณ์ ในการเคลื่อนย้าย	แผนกนำส่งผู้ป่วย
5. ผู้สูงอายุลุกเดินไม่สะดวก 6. ผู้ป่วยเหนื่อยหอบรุนแรง 7. ผู้ป่วยอุบัติเหตุมีบาดแผลทุกชนิด 8. ผู้ป่วยตกจากที่สูงได้รับบาดเจ็บบริเวณศีรษะ และกระดูกสันหลัง 9. ผู้ป่วยหมดสติ ไม่รู้สึกตัว 10. ผู้ป่วยภาวะวิกฤติทุกประเภท 11. ผู้เจ็บครรภ์ คลอดบุตร 12. ผู้ป่วยแท้งบุตร 13. ผู้ป่วยมาทำกายภาพบำบัด รายเก่า	- รถนั่ง - เปลนอนปรับศีรษะสูง - เปลนอนหนุนหมอนปกติ - เปลนอนปรับศีรษะและลำตัว นอนราบไม่หนุนหมอน - เปลนอนลำตัวนอนราบ ปรับ ศีรษะตะแคงไปด้านใดด้านหนึ่ง - เปลนอนปรับยกระดับได้ - เปลนอน - เปลนอน - รถนั่ง/เปลนอน	- แผนกผู้ป่วยนอก - แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน - แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน - แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน- - แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน - แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน - แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน - แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน - แผนกกายภาพบำบัด

นอกเวลาราชการ

เนื่องจากการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ กรณีตรวจโรคให้บริการ ณ แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน เท่านั้น ส่วนแผนกผู้ป่วยนอกงดให้บริการ ดังนั้นผู้ใช้บริการที่จำเป็นต้องใช้รถนั่งหรือเปลนอนเพื่อตรวจรักษา ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในเวลาราชการ

การประสานงานกับหน่วยงานภายในโรงพยาบาล

งานบริการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปยังจุดต่างๆ จำเป็นต้องมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามแผนการตรวจรักษา และการบริการผู้ป่วยเริ่มตั้งแต่ผู้ป่วยเข้ารับบริการเริ่มแรก จนถึงสิ้นสุดการใช้บริการของผู้ป่วย

1. แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน
2. แผนกผู้ป่วยนอก
3. แผนกผู้ป่วยใน
4. ห้อง X-ray
5. ห้อง Lab
6. งานจิตเวชและยาเสพติด
7. งานปฐมภูมิฯ
8. งานประกันสุขภาพ
9. เภสัชกรรม
10. ห้องชันสูตร

การใช้อุปกรณ์ในการเคลื่อนย้าย ประกอบด้วย

1. รถเข็นนั่ง
2. เพลนอน
3. เพลตัก (Scoop)
4. Pat slide (แผ่นกระดาดสำหรับเคลื่อนย้ายผู้ป่วยแนวราบ)
5. ไม้ตามแขน , ขา

รถเข็นนั่ง เหมาะสำหรับผู้ป่วยรู้สึกตัวดี พุดคุยรู้เรื่อง มีอาการบาดเจ็บเล็กน้อย

1. เจ็บเล็กน้อย ได้แก่ แผลถลอก ศีรษะโน ข้อเท้าบวม
2. ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี พุดคุยรู้เรื่อง มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ได้แก่ ปวดท้องเล็กน้อย ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย
3. ผู้สูงอายุที่เดินระยะทางไกลไม่ไหว

พนักงานเปลที่ใช้รถนั่งต้องทราบวิธี

1. การล็อคล้อรถเข็นนั่ง
2. การใส่เสาน้ำเกลือในรถเข็นนั่ง
3. หลักการเข็นรถ

เพลนอน เหมาะสำหรับ

1. ผู้ป่วยมีอาการบาดเจ็บมาก ได้แก่ แผลฉีกขาดที่ศีรษะ กระดูกหักหรือสงสัยว่ากระดูกหัก เช่น กระดูก

ต้นขา , กระดูกสันหลัง , กระดูกส่วนต้นคอ , กระดูกเชิงกราน

2. ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บมาก จากการตกจากที่สูง เช่น ตกต้นไม้ , ตกตึก-นั่งร้าน , ตกบันได , ตกรถ
3. ผู้ป่วยอัมพาตช่วยเหลือตนเองไม่ได้
4. ผู้ป่วยไม่รู้สีกตัว

พนักงานเปลต้องทราบ วิธีการเข็นรถนอนในเรื่อง ต่อไปนี้

1. วิธีการล็อคล้อเพลนอน
2. การใส่เสาน้ำเกลือที่รถนอน
3. การวางถังออกซิเจน
4. หลักการเข็นรถ

เปลตัก เหมาะสำหรับ ผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ กระดูกหัก พนักงานเปลต้องทราบวิธีการใช้เปลตัก ในเรื่องต่อไปนี้

1. การใช้เปลตักให้ถูกทิศทางว่า ด้านไหนคือด้านศีรษะ ด้านเท้า
2. การใช้ผ้าผูกยึดผู้ป่วย

ไม้ตามแขน ขา เหมาะสำหรับผู้ป่วยที่มีปัญหากระดูกหัก กระดูกผิดรูป พนักงานเปลต้องทราบวิธีการใช้ผ้า Elasticbandage กับ ไม้ตามแขน ขา

การอุ้ม ยก พยุง และเคลื่อนย้ายผู้ป่วย แบ่งออกเป็น

1. การพยุงให้นั่งห้อยเท้าบนเตียง
2. การพยุงผู้ป่วยจากเตียงลงรถเข็น
3. การพยุงผู้ป่วยจากรถเข็นขึ้นเตียง
4. การพยุงเดิน
 - 4.1 กรณีผู้ช่วยเหลือ 1 คน
 - 4.2 กรณีผู้ช่วยเหลือ 2 คน
5. การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยลงเปลนอน
 - 5.1 กรณีผู้ป่วยช่วยเหลือตัวเองได้
 - 5.2 กรณีผู้ป่วยช่วยเหลือตัวเองไม่ได้
6. หลักการเข็นรถเข็น
7. หลักการเข็นเปลนอน

1.การพยุงให้นั่งห้อยเท้าบนเตียง

- 1.1 มือข้างหนึ่งสอดใต้มือผู้ป่วย
- 1.2 มืออีกข้างหนึ่งซ้อนใต้หัวเข่าทั้งสองข้าง พยุงให้ลุกขึ้นนั่ง
- 1.3 ค่อยๆหมุนตัวผู้ป่วยให้เท้า 2 ข้างลงข้างเตียง

2. การพยุงตัวผู้ป่วยลงรถนั่ง

- 2.1 จอดรถเข็นข้างเตียงโดยหันหน้ากึ่งไปทางหัวเตียง
- 2.2 ล้อครถนั่งให้เรียบร้อย
- 2.3 จัดผู้ป่วยให้นั่งห้อยเท้าริมเตียง
- 2.4 ใช้มือข้างหนึ่งดึงขอบกางเกง หรือเข็มขัดของผู้ป่วยมืออีกข้างหนึ่งจับที่ต้นแขนผู้ป่วย
- 2.5 ค่อยๆพยุงให้ผู้ป่วยลุกขึ้นยืน
- 2.6 หมุนตัวผู้ป่วยให้นั่งลงในรถเข็น

3.การพยุงผู้ป่วยจากรถนั่งขึ้นเตียง

- 3.1 จอดรถเข็นข้างเตียงโดยหันหน้ากึ่งไปทางหัวเตียง
- 3.2 ล้อครถนั่งให้เรียบร้อย
- 3.3 ให้มือข้างหนึ่งดึงขอบกางเกง หรือเข็มขัดของผู้ป่วยมืออีกข้างหนึ่งจับที่ต้นแขนผู้ป่วย
- 3.4 วางบันไดข้างเตียง แล้วค่อยๆพยุงให้ผู้ป่วยลุกขึ้นยืน
- 3.5 ให้ผู้ป่วยก้าวขึ้นบันไดแล้วหมุนตัวผู้ป่วยให้นั่งห้อยเท้าริมเตียง
- 3.6 ถ้าต้องการให้ผู้ป่วยนอนบนเตียง ให้ใช้มืออีกข้างหนึ่งสอดที่ใต้คอผู้ป่วย มืออีกข้างหนึ่งซ้อนใต้เข่าทั้งสองข้างหมุนตัวผู้ป่วยให้นอนลงบนเตียง

4. การพยุงเดิน

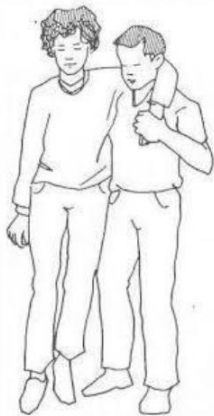
4.1 กรณีผู้ช่วยเหลือ 1 คน

- พยุงให้ลุกจากเตียงหรือรถนั่ง
- ผู้ช่วยเหลือยืนข้างผู้ป่วย หันหน้าไปทิศเดียวกัน
- มือที่ถนัดของผู้ช่วยเหลือจับเอวของผู้ป่วย
- มือของผู้ป่วยที่ติดกับมือผู้ช่วยเหลือ โอบเอวผู้ช่วยเหลือไว้ ส่วนมืออีกข้างหนึ่งของผู้ช่วยเหลือ จับมือผู้ป่วยข้างที่โอบเอวผู้ช่วยเหลืออยู่
- พยุงให้ผู้ป่วยเดินโดยก้าวเท้าข้างเดียวกับผู้ช่วยเหลือเดินพร้อมๆ กัน

4.2 กรณีผู้ช่วยเหลือ 2 คน

- ผู้ช่วยเหลือ 2 คน ยืนคนละข้างผู้ป่วยและหันหน้าไปทางทิศเดียวกัน ผู้ช่วยเหลือแต่ละคนใช้มือด้านที่ใกล้ตัวผู้ป่วยพยุงไทรักแร้ของผู้ป่วย มืออีกข้างหนึ่งจับประคองปลายแขนของผู้ป่วยไว้

การพยุงช่วยเดิน

กรณีผู้ช่วยเหลือ 1 คน

กรณีผู้ช่วยเหลือ 2 คน

5. การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยระหว่างเตียงกับเปลนอน

5.1 กรณีผู้ป่วยช่วยเหลือตัวเองได้

- วางเปลนอนตามยาวให้ขนานและชิดขอบเตียง
- ผู้ช่วยเหลือยืนข้างเปลนอนด้านนอกกันไม่ให้เปลเลื่อน
- ให้ผู้ป่วยชันเข่าขึ้นฝ่ามือลงกับที่นอน ค่อยๆ เลื่อนสะโพกและลำตัวไปที่เปลนอน
- ผู้ช่วยเหลือประคองตัวผู้ป่วยให้ลงไปอยู่เปลนอนให้เรียบร้อย
- จัดให้ผู้ป่วยนอนในท่าที่สบายวางแขนทั้งสองข้างแนบลำตัวคลุมผ้าห่มถึงระดับอก

5.2 กรณีผู้ป่วยช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

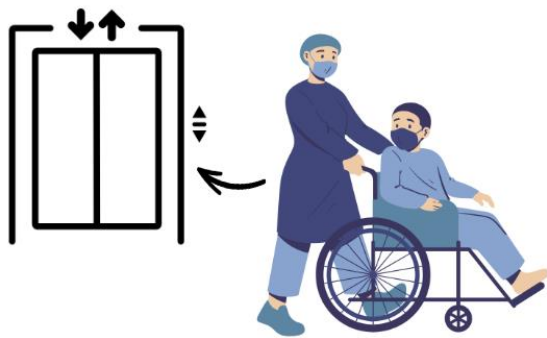
- ใช้ Pat slide / เพลตักในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยระหว่างเตียงกับเปลนอน

6. หลักการเข็นรถนั่ง

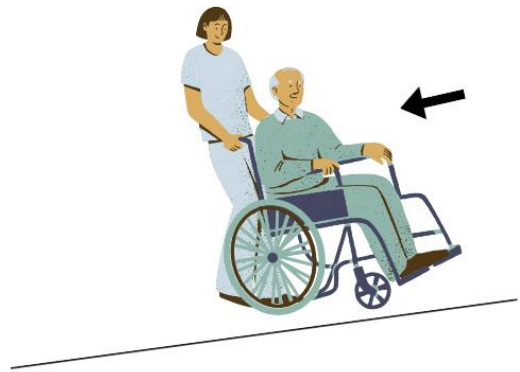
- 6.1 เข็นผู้ป่วยไปข้างหน้าในลักษณะทำนั่งหน้าตรงไม่เข็นในลักษณะลากถอยหลัง
- 6.2 กรณีที่จะเข็นเข้าลิฟท์ ค่อยๆดึงรถเข็นในลักษณะถอยหลังเข้า โดยหันหน้าออกสู่ประตูลิฟท์
- 6.3 กรณีเข็นรถทางลาดชัน ให้เข็นในลักษณะถอยหลังลงช้าๆ

7. หลักการเข็นเปลนอน

- 7.1 กรณีที่เข็นเปลนอนข้างหน้า ใบหน้าของผู้ป่วยจะต้องมองตรงไปข้างหน้า
- 7.2 กรณีเข้าลิฟท์ จะเข็นทางด้านศีรษะถอยหลังเข้าไป ใบหน้าของผู้ป่วยจะมองไปทางประตูลิฟท์
- 7.3 กรณีเข็นลงทางลาดชัน ให้เข็นโดยเอาทางปลายเท้าลงก่อน โดยผู้เข็นจะเปลี่ยนมาอยู่ทางปลายเท้าของผู้ป่วย และค่อยๆดึงรถเข็นลงช้าๆ

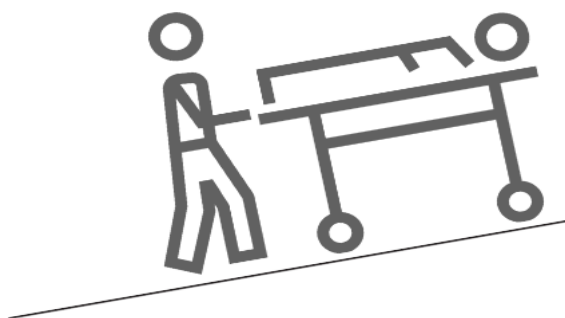
การเข็นรถนั่งเข้าลิฟท์

การเข็นรถนั่งลงที่ลาด

การเข็นเปลนอนเข้าลิฟท์

การเข็นเปลนอนลงที่ลาด

ไม่ควรปล่อยผู้ป่วยไว้ตามลำพังกับเปลนอนหรือรถนั่ง